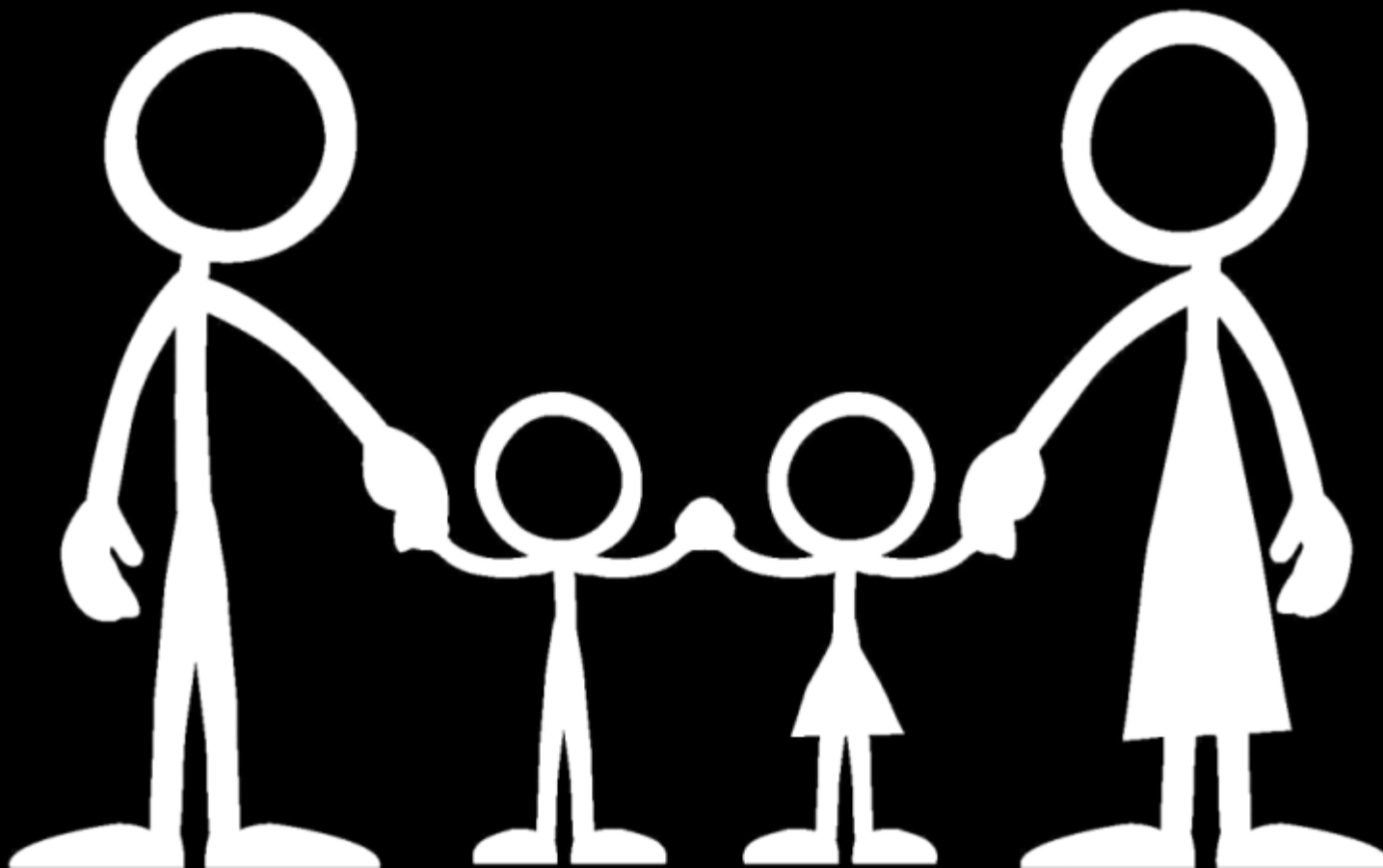

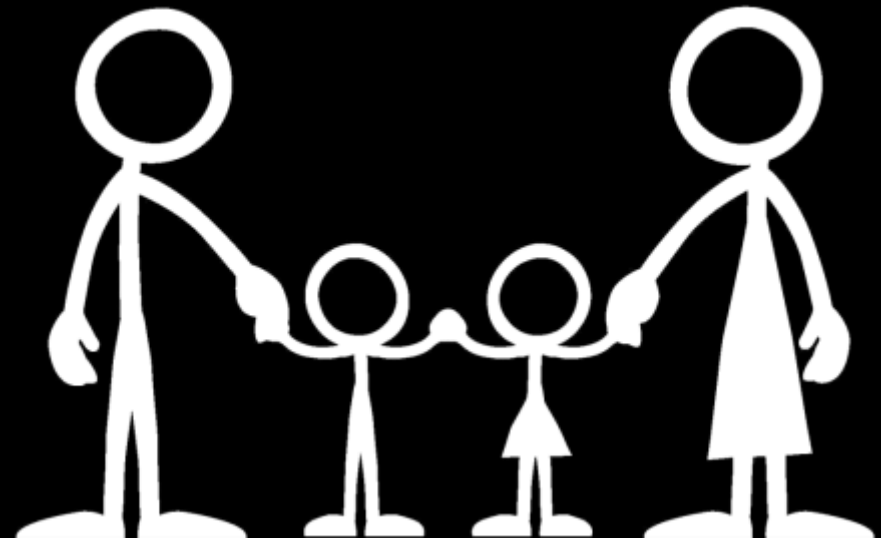
OBITE LJ, BRAK I SRODSTVO

OBITELJ

OBITELJ – relativno trajna grupa povezana srodstvom, brakom ili usvajanjem, čiji članovi žive zajedno, ekonomski surađuju i skrbe za potomstvo

- karakteristike obitelji:
  - sastav obitelji
  - nasljeđivanje
  - obitavanje
  - odnosi moći u obitelji

SASTAV OBITELJI

**NUKLEARNA
OBITELJ**

**PROŠIRENA
OBITELJ**

PORODICA

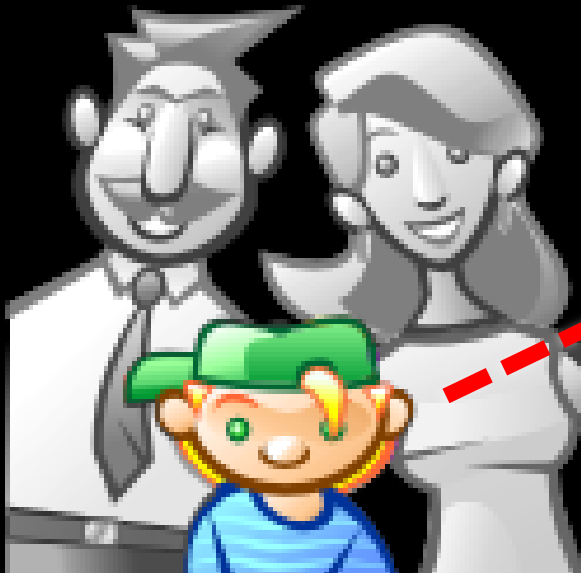

SASTAV OBITELJI

NUKLEARNA OBITELJ

**OBITELJ
ORIJENTACIJE**

**OBITELJ
PROKREACIJE**

NASLJEĐIVANJE U OBITELJI

PATRILINEARNO

priznavanje
porijekla i
nasljeđa po
očevoj liniji

Ibn Haldūn

(Abū Zayd ‘Abdu al-Rahmān ibn
Muhammed ibn Haldūn Al-Hadrami)

MATRILINEARNO

priznavanje
porijekla i
nasljeđa po
majčinoj liniji

BILINEARNO

majčina i očeva
linija **jednako su**
važne

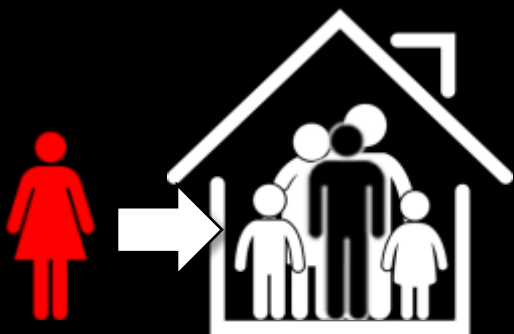
Pelé

Edson Arantes do Nascimento

OBITAVANJE OBITELJI

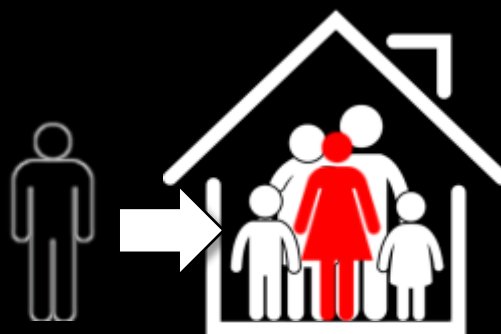
PATRILOKALNE

obitelji žive u
domaćinstvu
ili zajednici
mladoženje

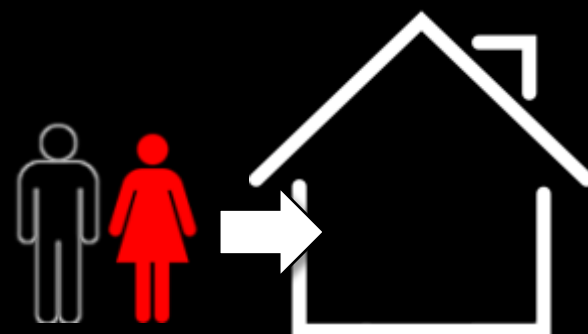
MATRILOKALNE

obitelji žive
kod
nevjestine
obitelji

NEOLOKALNE

obitelj obitava
neovisno o
roditeljima i
rodbini

ODNOS MOĆI U OBITELJI

PATRIJARHALNE OBITELJI

poredak u kojem
**najstariji
muškarac** u
obitelji donosi
najvažnije odluke

MATRIJARHALNE OBITELJI

poredak u
kojem **žene
donose
najvažnije
odluke**

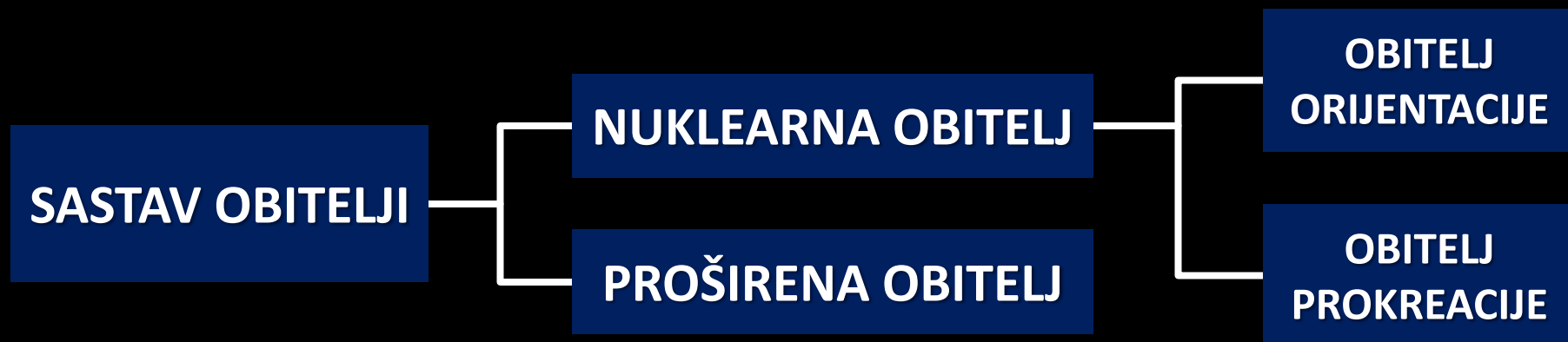

EGALITARNE OBITELJI

**jednaka
raspodjela
moći** kod
supružnika

OBITELJ - PONAVLJANJE

FUNKCIJE OBITELJI (FUNKCIONALISTIČKO STAJALIŠTE)

FUNKCIJE OBITELJI:

1. regulacija spolnog ponašanja
2. reprodukcija
3. socijalizacija (T. **Parsons** – „*barbarska invazija*“)
4. skrb, zaštita i emocionalna potpora
5. pridavanje društvenoga položaja

OBITELJ

(KONFLIKTNA PERSPEKTIVA)

- obitelj – mjesto gdje se očituje **dominacija muškarca nad ženom**
- **Randall Collins**
  - žena kao **ratni plijen**, osnovica za **ekonomske pregovore** njihovih očeva ili kao **vlasništvo** njihovih muževa (*identično vlasništvu nad zemljom ili zgradama*)
  - **brak kao ugovor** o seksualnom vlasništvu
- promjena položaja žena u novije vrijeme (neovisnije)

Brak je životna zajednica
žene i muškarca.

Ustav RH

BRAK

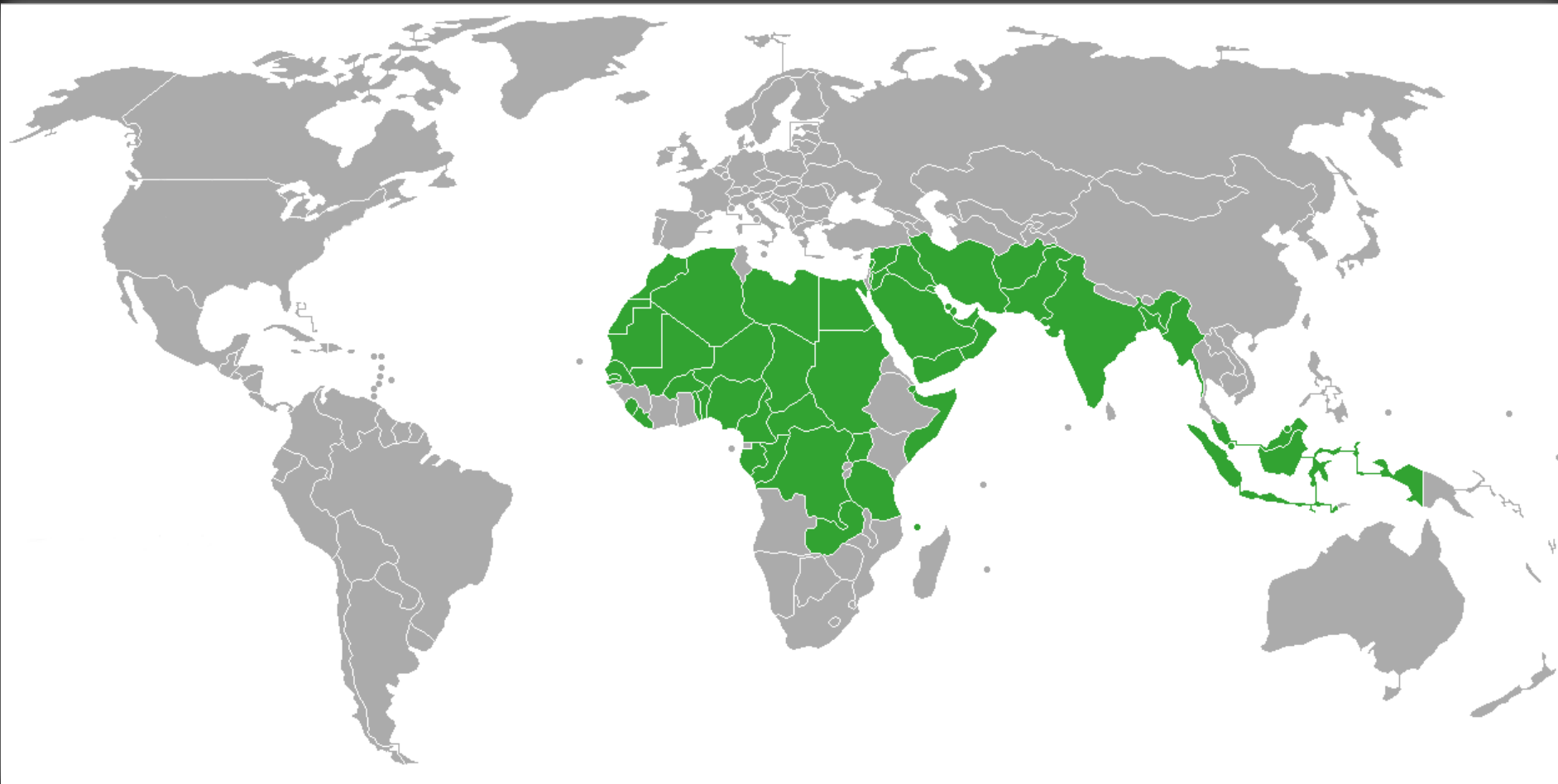
BRAK je **društveno prihvaćena** spolna zajednica **dviju** ili **više osoba** (različitog ili istog spola)

– dva osnovna oblika braka:

– **UZASTOPNA MONOGAMIJA** – osoba tijekom života može imati više bračnih partnera, ali **ne istodobno**

ZEMLJE U KOJIMA JE PRISUTNA POLIGAMIJA

POLIGAMIJA

POLIGINIJA

$1M + n\check{Z}$

POLIANDRIJA bratski brak

$1\check{Z} + nM$

0,5%

Isječak iz dokumentarca Mormonski kandidat *prikaz poliginije u SAD-u*

<https://drive.google.com/file/d/0B3j3fkaAq7drSG40RzBUZEdCYjA/edit?usp=sharing>

Multiple Husbands

video isječak o poliandriji u Nepal

<https://youtu.be/d4yjrDSvze0>

INCEST, EGZOGAMIJA I ENDOGAMIJA

- **EGZOGAMIJA** – kulturno pravilo koje **zabranjuje brak unutar srodničke (nasljedne) grupe**

- **C. Lévi-Strauss** – sklapanje saveza među grupama

TABU INCESTA	EGZOGAMIJA
zabrana spolnog odnosa	zabrana braka
odnosi se na nuklearnu obitelj	odnosi se na šire srodničke grupe

- **ENDOGAMIJA** – **pojava** sklapanja braka unutar pojedine grupe
  - više statistička pravilnost nego društvena norma
  - karakteristična za razvijena, industrijska društva
  - *npr. češće sklapaju brak osobe iste rase, vjere, socioekonomskog statusa nego različite rase, vjere ili socioekonomskog statusa*

INCEST (SOCIOLOŠKA OBJAŠNENJA)

- **izbjegavanje incesta** (univerzalno) i **tabu incesta** (postoji samo u nekim kulturama)
- **kraljevski incest** – incest među pripadnicima vladajuće grupe (*npr. stari Egipat, Inke, vladari na Havajima*)
- objašnjenja incesta:

BIOLOŠKO – PSIHOLOŠKA

- **funkcionalnost zabrane** – smanjenje genetskih malformacija potomstva
- **E. Westermarck** – „nezainteresiranost zbog bliskosti” (primjer – kibuci)

SOCIO – KULTURNA

- **B. Malinowski** – incest bi izazvao ljubomoru i kaos u društvu te ugrozio strukturu obitelji
- **C. Lévi-Strauss** – incest označava prijelaz ljudske vrste iz prirode u kulturu – prisiljava na stvaranje saveza s drugim grupama

ALTERNATIVNI STILOVI ŽIVOTA

- odnosi se na alternativu obiteljskom/bračnom životu

KOMUNE

- **oblik zajedničkog življenja**
- *primjeri – Oneida, hippiji 60-ih i izraelski kibuci*
- članovi komune se osjećaju kao „autsajderi”
- obiteljske vrijednosti prevladaju čak i u komuni

KOHABITACIJA

- zajednički život **bez formalno sklopljenog braka**
- *Švedska – 99% parova živi zajedno prije braka*
- „probni rok” prije sklapanja braka

SAMAČKA DOMAĆINSTVA

- posljedica kasnijeg stupanja u brak i većeg broja razvoda
- **manji dr. pritisak** (na žene) i **karijera** (ekonomska neovisnost žene)

PONONOVIMO

BRAK

društveno prihvaćena spolna zajednica dviju ili više osoba (različitog ili istog spola)

MONOGAMIJA

$1 + 1$

– UZASTOPNA
MONOGAMIJA

POLIGAMIJA

$1 + n$

POLIGINIJA

$1M + n\mathbf{\text{Ž}}$

POLIANDRIJA

$1\mathbf{\text{Ž}} + nM$

0,5 %

INCEST

– TABU INCESTA
– ZABRANA INCESTA
– KRALJEVSKI INCEST

EGZOGAMIJA

– ZABRANA
SKLAPANJA BRAKA

ENDOGRAMIJA

– STATISTIČKA
PRAVILNOST

ALTERNATIVNI STILOVI ŽIVOTA

KOMUNA

KOHABITACIJA

SAMAČKA DOMAĆINSTVA

KORISNI LINKOVI

(za lakše učenje)

- OBITELJ I BRAK (10:59 min)
  - <https://youtu.be/yaeiCEro0iU>
- POLIANDRIJA (4:09 min)
  - <https://youtu.be/d4yjrDSvze0>
- POLIGINIJA (MORMONSKI KANDIDAT) (4:05 min)
  - <https://drive.google.com/file/d/0B3j3fkaAq7drSG40RzBUZEdCYjA/edit?usp=sharing>
- The history of marriage (TEDEd) (4:43 min)
  - <https://youtu.be/ZZZ6QB5TSfk>